

Kotoutumisen edistämisen ohjelma 2024–2025

KAUNIAISTEN KAUPUNKI

GRANKULLA STAD

Kaupunginvaltuusto hyväksynyt 20.5.2024 § 15

Sisällys

1 Johdanto	1
2 Kotoutumiseen vaikuttavista tekijöistä.....	3
2.1 Hyvinvointi- ja terveyserot.....	3
2.2 Palveluiden kehittäminen kotoutumisen näkökulmasta.....	3
2.3 Kotoutumiseen liittyvä yhteistyö	4
2.4 Kotoutujan kielipolku.....	5
3 Kauniaisten kaupungin kotoutumisen edistämisen ohjelman painopistealueet 2024–2025.....	6
3.1 Painopistealue: Kokonaisvaltainen hyvinvointi.....	8
3.2 Painopistealue: Oppiminen ja kulttuurinen kohtaaminen.....	10
3.3 Painopistealue: Mielekäs vapaa-ajan tekeminen ja osallisuus	11
3.4 Painopistealue: Omatoimisuus, työllisyys ja elinvoima	12
4 Kotoutumisen edistämisen ohjelman 2024–2025 seuranta.....	13
Liite 1 Kotoutumisen edistämisen ohjelman toimenpidelistaus painopistealueittain	14
Liite 2 Kansallinen ja alueellinen viitekehys.....	22
Liite 3: Keskeiset maahanmuuton käsitteet.....	23
Liite 4. Työnjako hyvinvointialueen tehtävistä kunnan ja hyvinvointialueen välillä vuonna 2024	24
Kuvio 1: Kauniaisten väestö ulkomaalaisten osuus	25
Kuvio 2: Kauniaisten väestö kansalaisuuden mukaan	26
Kuvio 3: Kauniaisten väestö kielen mukaan.....	27

1 Johdanto

Kaupunginvaltuuston vuosille 2023–2030 hyväksymän strategian mukaan Kauniainen on aikaansaava, hyvinvoiva ja resurssiviisaasti tulevaisuutta rakentava, elävästi kaksikielinen ja monikulttuurinen kaupunki, joka tähtää asukkaiden hyvinvointiin, tyytyväisyyteen ja aktiivisuuteen. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2023 Kauniaisten väestöstä 7,6 % oli ulkomaan kansalaisia, vastaavan luvun ollessa vuonna 2022 6,8 %, jotka puhuvat yli 50 eri kieltä. Kauniaisissa asuu eri syistä ulkomailta Suomeen muuttaneita ja kaikista maahanmuuttajista hieman alle 20 % on kansainvälistä suojelua saaneita, jotka ovat tulleet kiintiöpakolaisina tai oleskeluvan saaneina turvapaikanhakijoina. Kauniaisten väestöennusteen mukaan (valtuustoesittely 8.4.2024) vieraskielisten määrä ja osuus väestöstä kasvaa merkittävästi kaikissa skenaarioissa: vuosien 2022–2040 aikana (skenaarioitten mukaan) kieliryhmä kasvaa 750–1 350 henkilöllä. Hieman alle joka viides asukas on vieraskielinen Kauniaisissa vuonna 2040. (Lähde: StatFin / Väestörakenne / 11ra Tunnuslukuja väestöstä alueittain, 1990–2023 ja Kauniaisten väestöennustediat valtuustoesittely 8.4.2024)

– Tunnuslukuja väestöstä muuttujina Alue, Tiedot ja Vuosi

	2022	2023
Kauniainen		
Vieraskielisten osuus, %	9,9	10,8
Ulkomaan kansalaisten osuus, %	6,8	7,6
Ulkomaalaistaustaisten osuus, %	9,8	10,8

(Lähde: StatFin / Väestörakenne / 11ra Tunnuslukuja väestöstä alueittain, 1990–2023)

Kauniaisten erinomaiset lapsiperheiden palvelut tekevät kaupungista houkuttelevan kohteen etenkin kansainvälisille lapsiperheille. Vieraskielisten osuus Kauniaisten varhaiskasvatuksessa vuonna 2021 oli 11,24 % ja vuonna 2022 vastaava luku oli 12,65 %. Esiopetuksen osalta vieraskielisiä oppilaita oli vuonna 2022 10,37 % ja vuonna 2023 13,08 %. Esiopetuksessa vieraskielisiä oppilaita on käytännössä vain suomenkielisessä esiopetuksessa; ruotsinkielisessä esiopetuksessa vain yksittäisiä oppilaita. Vieraskielisten oppilaiden osuus Kauniaisten suomenkielisissä peruskouluissa on vuoden 2023 tilaston mukaan 15,65 % vastaavan luvun ollessa vuonna 2022 15,48 %. Ruotsinkielisessä peruskoulussa vuonna 2022 1,42 % oppilaista oli vieraskielisiä. Vuonna 2023 vastaava luku oli 3,04 %. Lukiokoulutuksessa vuonna 2021 ulkomaalaistaustaisia opiskelijoita oli Kauniaisten lukioissa 2,15 % ja vuonna 2022 vastaava luku oli 2,19 %. Vieraskielisiä opiskelijoita oli Kauniaisten lukioissa vuonna 2021 4,97 % ja vuonna 2022 vastaava luku oli 4,94 %.

(Lähde: Koski, tietovaranto, esiopetus-perusopetus, StatFin / Varhaiskasvatus / 14jt -- Varhaiskasvatukseen osallistuneet vieraskieliset ja ulkomaalaiset lapset alueen ja iän mukaan, 2021–2022, seuraava arvioitu päivitys 4.12.2024)

Kauniaisten kaupungin edellisen valtuustokauden kotouttamisohjelma Kotoutumisen edistämisen ohjelma vuosille 2018–2022 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 13.5.2019 § 31. Kotoutumisen edistämisen ohjelmaa 2018–2022 alettiin päivittää vuoden 2022 lopussa, ennen kuin uusi laki kotoutumisen edistämisestä oli annettu (14.4.2023/681). Kotoutumisen edistämisen ohjelma 2023–2025 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 12.2.2024 (§ 3). Lisäksi valtuusto päätti, että samalla käynnistetään ohjelman päivitys niin, että sen sisältö on vuosien 2024 ja 2025 osalta tarkentunut ja päivittynyt. Tämä käsillä oleva kotoutumisen edistämisen ohjelman päivitys sisältää siis päivityksen vuoden 2024 osalta aina vuoteen 2025, jolloin uusi voimaan astuva laki tuo muutoksia kuntien rooliin kotoutumisen edistämisessä.

Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023 (jäljempänä Kotoutumislaki) määrittelee kunnan velvollisuudet kotouttamisessa. Lain mukaan maahanmuuttajaväestön tarpeet ja kotoutumisen edistäminen on otettava huomioon kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten yleisessä suunnittelussa, toiminnassa ja seurannassa. Laissa on määritelty mm. kunnan velvollisuudet ohjauksessa, neuvonnassa sekä perustietojen antamisessa suomalaisesta yhteiskunnasta. Kauniaisten kaupungin kotoutumisen edistämisen tavoitteena on tukea maahanmuuttajien osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa ja pitää yllä hyviä väestösuhteita. Kauniainen on kansainvälinen kaupunki, joka toteuttaa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta kaikkien väestöryhmien kohdalla. Kotouttaminen järjestetään monialaisena yhteistyönä eri viranomaisten, järjestöjen ja muiden toimijoiden kesken.

Uusi Kotoutumislaki tulee voimaan 1.1.2025. Uuden lain tavoitteena on vahvistaa maahan muuttaneiden työllisyyttä ja tätä tukevia valmiuksia, kielitaitoa ja toisaalta myös osallisuutta yhteiskuntaan. Laki pyrkii myös edistämään tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken.

Lisäksi Kotoutumislain kokonaisuudistuksen tavoitteena on:

- vahvistaa työvoiman ulkopuolella olevien maahan muuttaneiden kotoutumista,
- selkeyttää eri toimijoiden vastuualueita,
- vahvistaa monialaista yhteistyötä sekä järjestöjen ja työnantajien kanssa tehtävää yhteistyötä.

Tämä kotouttamisohjelman päivitys perustuu Kauniaisten kaupunginvaltuuston 25.4.2022 hyväksymään strategiaan 2022–2030. Kotoutumisohjelman 2024–2025 päivitykseen on osallistunut kaupungin eri toimielinten edustajia, joilla on nähty olevan parhaiten tietoa kotoutumiseen liittyvien toimenpiteiden ajantasaisuudesta. Kotouttamisohjelmaan on valittu keskeisiä painopistealueita, joiden kehittäminen on koettu tärkeäksi juuri tällä valtuustokaudella. Laajemman viitekehyksen Kauniaisten kaupungin kotouttamisohjelmalle

luovat liitteenä olevat kansallisella ja alueellisella tasolla laaditut ohjelmat, jotka ovat tämän ohjelman liitteenä 2.

2 Kotoutumiseen vaikuttavista tekijöistä

2.1 Hyvinvointi- ja terveyserot

Kauniaisten kaupunki keräsi edellisen kotoutumisen edistämisen ohjelman valmistelun yhteydessä 2017–2018 maahanmuuttajien näkemyksiä kaupungin palveluista ja asukasviihtyvyydestä. Valtakunnallisella tasolla vuonna 2022 toteutettu *MoniSuomi-tutkimus* pyrki selvittämään maahanmuuttajien terveys-, hyvinvointi- ja palvelukokemuksia sekä näihin vaikuttavia tekijöitä. Tutkimuksen mukaan Suomeen maahan muuttanut väestö voi keskimäärin hyvin. Suurimmalla osalla on vähintään yksi ystävä Suomessa sekä kohtalaisen vahva osallisuuden ja päivittäisen elämän turvallisuuden kokemus. Useimmat maahan muuttaneet kokevat myös terveytensä hyväksi, ja he raportoivat vähemmän pitkäaikaissairauksia kuin koko väestö keskimäärin. Kokemus syrjinnästä oli tutkimuksen mukaan erittäin yleistä maahan muuttaneiden henkilöiden keskuudessa. Vastaajista 43 % ilmoitti kokeneensa syrjintää viimeisen vuoden aikana. Vastaavanlaista kuvaa antaa myös *Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2023*, mutta raportissa kuvataan myös sitä, kuinka monella maahanmuuttajalla on henkisesti kuormittunut olo. Maahan muuttaneet ovat *Kotoutumisen kokonaiskatsauksen 2023* mukaan kuormittuneempia kuin suomalaistaustaiset ihmiset keskimäärin. Kuitenkin suurin osa, kaksi kolmesta maahan muuttaneesta, kokee kuuluvansa suomalaiseen yhteiskuntaan.

Maahanmuuttajat eivät ole homogeeninen ryhmä, vaan hyvinvointi-, talous-, ja terveyserot ovat samalla tavalla yksilöä eri intensiteetillä koskettavia asioita kuin kantasuomalaistenkin keskuudessa. Kuitenkin syrjinnän kokemuksen laajuus kyselyyn vastanneiden tuloksissa haastaa kuntia tarkastelemaan uudella tavalla intensiteetillä yhtä lailla arvojaan, asenteitaan ja osallisuutta vahvistavia tekijöitään, mutta myös esimerkiksi viestintäänsä, palvelutarjontaan ja sosiaalista turvallisuutta vahvistavia rakenteitaan. (Lähde: *MoniSuomi-tutkimus, 2022 & Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2023*.)

2.2 Palveluiden kehittäminen kotoutumisen näkökulmasta

Kauniaisten kaupungin palveluita kehitetään jatkuvasti siten, että eri syistä Suomeen muuttaneiden vieraskielisten olisi helppoa löytää ja hyödyntää kaikille asukkaille tarjottavia peruspalveluita. Tämä edellyttää monipuolista ja selkokielistä tiedottamista, henkilökunnan osaamisen ja kulttuurikompetenssin vahvistamista sekä eri asiakasryhmien tarpeiden huomioimista palveluiden kuluttajina. Vieraskieliset saavat tarvittaessa mahdollisuuden asioida tulkin välityksellä omalla äidinkielellään kaupungin peruspalveluissa. Kauniaisten

kaupungin internetsivuilla on myös käytössä Voice intuitive-työkalu, jonka avulla verkkosivuilla oleva tieto on saavutettavaa myös usealla muulla kielellä suomen ja ruotsin kielten lisäksi. Kauniainen on myös mukana InfoFinland palvelussa, josta saadaan 5 kielellä infoa Kauniaisten kaupungin palveluista ja 15 kielellä infoa pääkaupunkiseudun yhteistä infoa maahanmuuttoa suunnitteleville tai täällä jo asuville.

Jokainen kohtaaminen vieraskielisten ja palveluista vastaavan henkilökunnan sekä kantaväestön kanssa on itsessään kotouttamista, mikä parhaimmillaan edistää uuden kuntalaisen kiinnittymistä Kauniaisiin ja osallisuuden tunnetta tasavertaisena kuntalaisena.

Kunnan palveluita ja niiden kehittämistä tulee tarkastella kuntalaisen osallisuutta vahvistavien tekijöiden kautta. Erilaiset kuntalaiskyselyt palvelujärjestelmää kehittäessä tarjoavatkin ensiarvoisen tärkeää tietoa siitä, millä tavalla kunta kykenee vastaamaan palvelutarjonnassaan entistä paremmin väestön tarpeisiin.

2.3 Kotoutumiseen liittyvä yhteistyö

Paikallisten viranomaisten on kehitettävä kotouttamista monialaisena yhteistyönä. Yhteistyöhön osallistuvat kunta, työ- ja elinkeinotoimisto, hyvinvointialue, Kansaneläkelaitos ja poliisi sekä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestävät järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt. Kunta, työ- ja elinkeinotoimisto ja hyvinvointialue vastaavat yhdessä kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisestä, niihin ohjaamisesta sekä niiden seurannasta. Ne voivat lisäksi laatia paikallisia tai seudullisia yhteistyösopimuksia toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisestä alueellaan.

Hyvinvointialueuudistuksen myötä kuntien sosiaali- ja terveystyö siirtyivät hyvinvointialueille 1.1.2023 lähtien. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelmassa tavoitteeksi asetetaan kotoutujien ja maahan muuttaneiden osallisuuden lisääminen luomalla toimivat yhteistyömallit kuntien kanssa. Kauniaisten hyvinvointisuunnitelmassa 2022–2025 eräänä tavoitteena on rakenteen luominen yhteistyölle Kauniaisten kaupungin ja hyvinvointialueen väliselle vastaanotto- ja kotoutumistyölle. Koska kotouttamiseen liittyvä työ on ennen kaikkea kunnan ja hyvinvointialueen sekä eri viranomaisten kesken tapahtuvaa monialaista yhteistyötä, on tavoitteen asettamisen yhteensovittaminen tärkeää.

Kauniaisten kaupungin ja hyvinvointialueen kotoutumista koskevan työnjaon kehittäminen jatkuu, mutta liitteessä 4 on kuvattu, miten tehtävät jakautuvat kunnan ja hyvinvointialueen välillä vuonna 2024 (Liite 4. Työnjako hyvinvointialueen tehtävistä kunnan ja hyvinvointialueen välillä vuonna 2024).

Eduskunta hyväksyi TE-palvelujen siirtoa koskevat lait 1.3.2023. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (TE-palvelut) siirretään kunnille 1.1.2025 alkaen. Uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka edistää nopeaa työllistymistä. Kauniainen ja Espoo tulevat muodostamaan yhteisen työllisyysalueen 1.1.2025 alkaen.

Työvoimaan kuuluvien kotoutujien palvelut järjestää Espoo-Kauniainen työllisyysalue. Vuoden 2024 keväällä, selvitystyön ollessa vielä kesken, on vielä tarkentumatta, millä tavalla Kauniaisissa tullaan järjestämään työvoiman ulkopuolisten kotoutujien palvelut vuodesta 2025.

Vaikka hyvinvointialueuudistus siirsikin osan palveluista toisen organisaation järjestettäväksi ja vuodesta 2025 alkaen Kauniainen ja Espoo tulevat muodostamaan uuden työllisyysalueen, on kotoutumista edistävä kunnan toiminta ja monialainen eri viranomaisten kesken tehtävä yhteistyö edelleen sen kaltainen kokonaisuus, joka toimiessaan edesauttaa jokaisen maahanmuuttajan tai kotoutujan osallisuuden, yhteisöllisyyden ja suomalaiseen yhteiskuntaan kiinnittymistä. Kotoutumista tapahtuu jatkossakin siis kunnan kaikkien peruspalveluiden kautta.

2.4 Kotoutujan kielipolku

Koska Suomi on virallisesti kaksikielinen maa, voi Suomessa kotoutua myös ruotsin kielellä. Laki kotoutumisen edistämisestä antaa maahan muuttaneelle mahdollisuuden valita ensimmäiseksi kotoutumiskielekseen ruotsin tai suomen. Kotoutumiskoulutukseksi hyväksytään suomen- tai ruotsinkielinen koulutus. Kielilain mukaan viranomaisten tulee toiminnassaan vaalia maan kielellistä kulttuuriperintöä ja edistää molempien kansalliskielten käyttöä. Mahdollisuudesta valita ruotsinkielinen kotoutumispolku on tiedotettava heti kotoutumisen alkuvaiheessa, jotta kaksikieliseen kuntaan muuttava pystyy valitsemaan, kumpaa kieltä hän oppii ensin. Kielivalinnalla on merkitystä, sillä lasten koulukäynti ja aikuisten työ ja opinnot alkavat jo tässä vaiheessa. TE-toimistossa kielikysymys nivoutuu läheisesti työllistymismahdollisuuksiin, minkä vuoksi suomen kieli on toistaiseksi valikoitunut ruotsia yleisemmin kotoutumiskieleksi. Perheillä puolestaan on perusteltua olla sama kotoutumiskieli. *(Lähde: Kotoutuminen.fi Internet-sivut, 2024)*

Ruotsinkielisen kotoutumisen edistäminen edellyttää tiivistä yhteistyötä eri toimijoiden välillä ja myös kaupungin aktiivisuutta ruotsinkielisten harjoittelu- ja työpaikkojen tarjoamisessa. Viranomaisen tulee huomioida kotoutumispolun rakentamisessa esimerkiksi maantieteellinen alue, perheenjäsenten kotoutumiskieli, työelämä ja ammatti. Vaikka kokonaan ruotsinkieliset työpaikat ovat harvinaisia Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa, voi tietyillä aloilla olla mahdollista työskennellä ruotsin kielellä myös vähemmän vahvoilla ruotsinkielisillä alueilla. Toisaalta kotoutumiskielen valintaan liittyy myös aiempi kieliosaaminen. Jos ruotsin kielen taito on maahanmuuttajalla edes jollain tapaa taustalla, voi olla erittäin perusteltua valita ruotsi kotoutumiskieleksi yhteisöllisyyden ja osallisuuden nopeammaksi vahvistumiseksi.

Kauniainen on elävä kaksikielinen kunta, joka strategiansa mukaisesti tarjoaa tasapuoliset palvelut molemmilla kielillä. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt selvityksen ruotsinkielisestä kotouttamisesta 8.2.2016 (§ 3). Kauniainen tarjoaa hyvät mahdollisuudet ruotsinkieliseen kotoutumiseen sekä yksittäisille

maahanmuuttajille että perheille. Valtakunnallisella tasolla tarkasteltuna ruotsinkielisistä järjestöistä erityisesti Luckan tukee ruotsinkielistä kotoutumista. Kauniainen tukee mielellään ruotsinkielistä kotoutumista, mutta aikuisväestön kohdalla kotoutumiskielen ohjaus tapahtuu nykyisellään TE-toimistossa kotoutumissuunnitelman laatimisen yhteydessä.

3 Kauniaisten kaupungin kotoutumisen edistämisen ohjelman painopistealueet 2024–2025

Kauniaisten kaupungin strategia 2022–2030 pitää jo itsessään sisällään ajatuksen ja tavoitteen *”Aikaansaa- vasta, hyvinvoivasta ja resurssiviisaasti tulevaisuutta rakentavasta, elävästi kaksikielisestä ja monikulttuurisesta Granista”*. Tätä strategista tavoitetta vasten maahanmuuttoa ja kotoutumista peilatesamme kykenemme integroimaan jokaisen yksilön hyvinvointia, osallisuutta ja yhdenvertaisuutta edistävät tavoitteet ja toimenpiteet luonnollisella tavalla osaksi kunnan jo olemassa olevaa ohjaavaa asiakirjaa ja kaikkea kunnan toimintaa.

Vuoden 2024–2025 kotoutumisen edistämisen ohjelman tavoitteissa ja toimenpiteissä on pyritty vahvistamaan näkemystä kotoutumisen monialaisuudesta. Kotoutumiseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet ovat kokonaisvaltainen ja monialaista yhteistyötä painottava konkreettisten tekojen ja strategisten tavoitteiden kokonaisuus. Toimenpiteet eivät siis rajoitu jollekin toimialalle tai jollekin viranomaiselle, vaan ovat ennen kaikkea kunnan tavoitetilä, joka korostaa kaikkien kuntalaisten oikeutta yhdenvertaiseen, tasa-arvoiseen ja osallisuutta vahvistavaan kuntalaisuuteen. Toimenpiteisiin on kuitenkin aina yritetty nimetä toteuttaja ja sitä kautta toiminnan arvioitsijataso. Tällä on pyritty korostamaan toiminnan vaikuttavuuden seuraamisen ja arvioinnin tärkeyttä kehitettäessä kunnan eri palveluita sellaisiksi, että ne tukevat kaikkien kuntalaisten osallisuutta ja täysipainoista kuntalaisuutta.

Kauniaisten kaupungin kotoutumisen edistämisen ohjelman päivitys 2024–2025 koostuu selkeistä tavoitteista, toimenpiteistä ja seurannasta vuosille 2024 ja edelleen vuoteen 2025. Niiden keskiössä ovat psyykkisen ja fyysisen hyvinvoinnin tukeminen, osallisuuden, oppimisen ja omatoimisuuden vahvistaminen, sekä työllisyyden, mielekkään vapaa-ajan tekemisen ja kulttuurien kohtaamisen korostaminen. Kotouttavaa työtä tehdään monialaisesti ja moniammatillisesti, jolloin eri toimialat ja koko kaupunki yhdessä vastaavat tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta.

Kotouttamisen edistämisen ohjelmaa 2024–2025 päivitettiin yhdessä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kieli- ja kulttuuriopettajan, perusopetuksen S2-opettajien sekä hyvinvointialueen edustajan kanssa. Lisäksi esimerkiksi kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntapalvelut osallistettiin vuosien 2024–2025 tavoitteiden ja toimenpiteiden päivitystyöhön.

Kuva: Kotoutumisen monialaisuus

Kauniaisten kotouttamisohjelman konkreettisissa tavoitteissa ja toimenpiteissä vuodelle 2024–2025 on tunnistettu päivittämisen yhteydessä neljä kotoutumisen kannalta keskeistä painopistealuetta. Painopistealueet luotiin yhdistämällä aiemman ohjelman eri painopistealueet tiiviimmäksi kokonaisuudeksi ja tarkastelemalla kotoutumista kokonaisvaltaisena ilmiönä ja elinikäisenä prosessina. Nämä painopistealueet integroituvat kunnan olemassa oleviin palveluihin, suunnitelmiin ja ennen kaikkea Kauniaisten kaupunkistrategiaan 2022–2030. Painopistealueiden hahmottamisen kautta on pyritty luomaan kattava näkemys Kauniaisten kotoutumista edistävien toimenpiteiden sijoittumisesta aina kasvatuksesta ja koulutuksesta kulttuuri- ja liikuntapalveluihin, sekä edelleen kolmannen sektorin toimijoihin ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen yhdyspintatyöhön.

Kotoutumisen edistämisen ohjelman 2024–2025 painopistealueet ovat:

- ✓ **Painopistealue: Kokonaisvaltainen hyvinvointi.**
- ✓ **Painopistealue: Oppiminen ja kulttuurinen kohtaaminen.**
- ✓ **Painopistealue: Mielekäs vapaa-ajan tekeminen ja osallisuus.**
- ✓ **Painopistealue: Omatoimisuus, työllisyys ja elinvoima.**

Painopistealueiden tavoitteiden ja toimenpiteiden tarkempi kuvaus löytyy kotoutumisen edistämisen ohjelman liitteenä 1.

Tässä vuoden 2024–2025 päivityksessä kotoutumisen edistämisen tavoitteet ja toimenpiteet pyritään tuomaan esille poikkihallinnollisuutta ja monialaisuutta korostaen. Tavoitteet ja toimenpiteet eivät ole yksittäisen toimialan palveluita, vaan kotoutumista edistäviä tavoitteita ja toimenpiteitä on pyritty tarkastelemaan

kaupungin peruspalveluiden selkeänä kokonaisuutena. Vuoden 2024–2025 päivitetystä kotoutumisen edistämisen ohjelmasta on siis pyritty tarkastelemaan kotoutumista elinikäisenä prosessina ja tätä kautta tarkennettu myös tavoitteita ja toimenpiteitä. Aiemmasta kotoutumisen edistämisen ohjelmasta 2023–2025 nousevat toimiala- ja tulosaluekohtaiset tavoitteet on yhdistetty uusissa taulukoissa vastaamaan tämän päivituksen kantavaa ajatusta kotoutumista tukevan työn monialaisuudesta ja päällekkäisyydestä. Myös hyvinvointialueuudistus vaatii tarkastelemaan kunnan kotouttamisen edistämisen ohjelman tavoitteita ja toimenpiteitä uudella tavalla, sillä esimerkiksi aiemmin kunnan järjestettävänä olleet sosiaali- ja terveystyöpalvelut kuuluvat nykyään Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueeseen järjestettäväksi. Liitteenä oleviin taulukoihin on myös jätetty viittaus siitä, mitkä aiemman ohjelman taulukoista on yhdistetty uuden vuoden 2024–2025 painopistealueen alle.

3.1 Painopistealue: Kokonaisvaltainen hyvinvointi

Vanha taulukko (Ohjelma KV 12.2.2024 § 3): Terveys- ja perhepalvelut, kotoutumispalvelut ja aikuissosiaalityö hyvinvointialueella, monitoimijainen yhteistyö kotoutumisen edistämiseksi, kotoutumisen seuranta

Maahanmuuton kasvu edellyttää, että maahanmuuttajaväestön tarpeet otetaan huomioon, kun järjestetään julkisia palveluja. Lisäksi tarvitaan erillisiä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja. Lisääntyvä maahanmuutto tekee monikielisyydestä sekä arvojen ja tapojen monimuotoisuudesta yhä keskeisemmän osan suomalaista yhteiskuntaa. Kotoutuminen on jatkuva ja yksilöllinen prosessi, joka edellyttää sitoutumista niin maahan muuttaneilta itseltään kuin vastaanottavalta yhteiskunnalta. (Lähde: Kotoutuminen.fi Internetsivut, 2024.)

Kotoutumisen edistäminen edellyttää asiakaslähtöisyyttä ja monitoimijaisista sekä moniammatillisista yhteistyötä. Kauniaisissa toteutetaan jo nyt erilaisia verkostotyön malleja, mutta yhteistyömuotoja tullaan kehittämään ja mallintamaan edelleen. Kullakin toimialalla on omat vahvuutensa ja erikoisosaamisensa, joiden tiedostaminen ja hyödyntäminen edellyttävät yhteistyötä erityisesti nivelvaiheissa ja silloin, kun pohditaan erilaisia tukimuotoja perheen jäsenille. Yhteistyötä tarvitaan myös kaupungin ja muiden kotoutumisen kannalta olennaisten viranomaisten kanssa. Tällaisia tahoja ovat esimerkiksi KELA, digi- ja väestövirasto, poliisi ja työvoimahallinto. Tietosuojamääräykset asettavat kuitenkin haasteita eri viranomaistahojen väliselle yhteistyölle.

Kotoutuminen etenee yksilöllisesti sekä vaihteittain riippuen monista elämän osa-alueista. Kotoutuminen on sopeutumista uuteen elinympäristöön, jossa ihmisen identiteetti ja sosiaaliset verkostot rakentuvat pitkälti uusiksi. Kauniaisissa asuvat maahanmuuttajat kokevat kotoutumisen pitkäkestoiseksi prosessiksi, joka on

tasapainoilua suomalaisen yhteiskunnan kulttuurin ja normien sekä oman kulttuurin välillä. Sosiaalisia suhteita ja verkostoja pidetään ensiarvoisen tärkeänä onnistuneen kotoutumisen kannalta.

Kauniaisten kaupunki seuraa kotoutumisen edistymistä sekä yksilötasolla että yleisesti ja kehittää jatkuvasti sen pohjalta kotoutumista edistäviä palveluita. Tässä hyödynnetään myös muiden kuntien sekä erilaisten kotouttamishankkeiden kokemuksia. Kotouttavaan työhön osallistuvien toimijoiden välinen vuoropuhelu ja yhteiset toimintamallit ovat tärkeitä kokonaisuuden kannalta ja se edellyttää kotouttamistyön tehokasta koordinoitua.

Kaupunki on laatinut lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman sekä aikuisväestön (yleisen) hyvinvointisuunnitelman, jotka koskevat kaikkia kaupungin asukkaita. Kauniaisten kotoutumisen edistämisen ohjelma vuodesta 2025 on tarkoitus laatia osana kaupungin lakisääteistä hyvinvointisuunnitelmaa. Vuonna 2025 voidaan tuleva uusi Kotoutumislaki mahdollistaa kotoutumisen edistämisen ohjelman sisällyttämisen kunnan johonkin olemassa olevaan asiakirjaan tai suunnitelmaan. Kotoutumisen edistämisen tavoitteiden ja toimenpiteiden sisällyttäminen kunnan lakisääteiseen hyvinvointisuunnitelmaan on luontevaa kotoutumisen ja kotoutumisen edistämisen kokonaisvaltaisuuden kannalta. Kotoutuminen ei ole irrallaan kunnan muusta toiminnasta oleva tavoite- tai toimenpidelistaus, vaan ennen kaikkea luonteva osa kunnan strategiaa ja kaikkea hyvinvointityötä, jota toteutetaan integroituen kaikkien kunnan olemassa olevien peruspalveluiden kautta. Ikäkausikohtaisissa hyvinvointisuunnitelmissa tullaan edelleen tarkentamaan lasten ja nuorten, sekä toisaalta myös ikääntyneiden maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisen tavoitteita ja toimenpiteitä luonnollisena osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.

Yhteistyö kunnan kotoutumispalveluiden sekä hyvinvointialueen kanssa on välttämätöntä. Monen maahanmuuttajan kohdalla näkyy suhtautuminen, jossa hoitoon hakeudutaan vasta akuutin tarpeen yhteydessä. Terveyden edistämisen ja ennaltaehkäisevien palveluiden merkityksen ymmärtäminen oman hyvinvoinnin edistämisessä edellyttää selkokielistä neuvontaa ja ohjausta eri elämäntilanteissa oleville maahanmuuttajille.

Perheiden kohdalla suomalainen palveluvalikoima voi näyttäytyä maahanmuuttajille vieraana ja vaikeasti hahmotettavana. Riittävä neuvonta palveluiden saatavuudesta sekä luottamuksellinen suhde asiakkaiden ja henkilökunnan välillä ja tulkkipalvelut ovat keskeisiä, kun perhepalveluissa on vieraskielisiä asiakkaita. Palvelutarpeen arvioinnissa dialogisuus ja asiakkaan kulttuuritaustan ymmärtäminen edesauttavat luottamuksen syntymistä.

Hyvinvointialue edistää maahanmuuttajan kotoutumista ja tarjoaa kotoutumista tukevaa sosiaaliohjausta. Kotoutumista tukeva sosiaaliohjaus perustuu sosiaalihuollon ammattilaisen yhdessä asiakkaan kanssa laatimaan palveluntarpeen arviointiin tai asiakassuunnitelmaan. Tuki painottuu erityisesti maahantulon alkuvaiheeseen. Hyvinvointialue tarjoaa kotoutumista tukevien sosiaalipalveluiden asiakkaille arkipäivisin matalan

kynnyksen palveluneuvontaa. Kunnan tulee omassa toiminnassaan edesauttaa maahanmuuttajien ohjautumista tarvittaviin hyvinvointialueen palveluihin ja yhtä lailla hyvinvointialueen tulee tunnistaa kunnan palvelutarjonnasta senkaltaisia palveluita, jotka tulevat yksilön kotoutumisprosessin sujuvuutta ja vaikuttavuutta.

3.2 Painopistealue: Oppiminen ja kulttuurinen kohtaaminen

Vanha taulukko (Ohjelma KV 12.2.2024 § 3): Varhaiskasvatus, perusopetus, kansalaisopisto

Kaupungin strategian mukaan Kauniaisissa toteutetaan laadukasta ja lapsilähtöistä varhaiskasvatusta ja esiopetusta. Varhaiskasvatus edistää vieraskielisten lasten kotoutumista tukemalla suomen tai ruotsin kielen oppimista ja suomalaisen kulttuurin sekä tapojen omaksumista. Kieli- ja kulttuuritietoinen opetus ja oppimisympäristö tukevat kaikkien lasten kasvua ja kehitystä. Avoin perhetoiminta ja varhaiskasvatus tarjoavatkin maahanmuuttajaperheille luontevan ja turvallisen väylän tutustua suomalaisiin kasvatuskäytäntöihin. Kotoutumisen näkökulmasta avoin perhetoiminta ja varhaiskasvatus mahdollistavat luontevan tavan koko perheelle päästä osalliseksi ympäröivää yhteiskuntaa ja edesauttavat maahanmuuttajaperheen integroitumista luontevalla tavalla osaksi suomalaista yhteiskuntaa.

Kaupungin strategian mukaan Kauniainen on oppimismyönteinen kaupunki, joka tarjoaa tasokasta ja oppilähtöistä opetusta sekä tukee oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kauniaisissa tarjotaan tarvittaessa vieraskielisille inklusiivista valmistavaa opetusta sekä ala- että yläkoulussa. Lisäksi kouluissa on tarjolla S2-opetusta ja oppilaille annetaan mahdollisuus osallistua oman äidinkielen opetukseen, jota järjestetään sekä Kauniaisissa että Espoossa. Tarpeen vaatiessa sovitaan erikseen ruotsinkielisen valmistavan opetuksen järjestämisestä yli kuntarajojen. Kauniainen on kokeilunhaluinen kunta, jossa edistetään ketterää oppimista ja kokeilukulttuuria. Suomenkielisessä opetustoimessa on koulunuorisotyöntekijä, joka tukee myös maahanmuuttajataustaisia oppilaita koulussa ja koulupäivän jälkeen.

THL:n vuoden 2023 kouluterveyskyselyn mukaan ulkomaista syntyperää olevat nuoret kokivat valtakunnallisesti kantasuomalaisia enemmän toistuvaa koulukiusaamista, yksinäisyyttä ja ahdistuneisuutta. Myös Kauniaisissa on tärkeää kiinnittää huomiota maahanmuuttajataustaisten oppilaiden hyvinvointiin ja kouluviihtyvyyteen, ja tarvittaessa kiinnittää kyseiseen ilmiöön ennaltaehkäisevää, sekä ylläpitävää työtä kouluissa. Kiusaamiseen puuttuminen, yksinäisyyden väheneminen ja ahdistukseen puuttuminen nostetaankin Kauniaisten lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa vuosille 2024–2025 keskeiseksi tavoitteeksi kaikkien oppilaiden ja lasten kohdalla.

Kauniaisten kansalaisopisto on kilpailukykyinen, kaksikielinen, edistyksellinen ja monipuolinen oppilaitos. Opisto järjestää eri alojen koulutusta tavoitteenaan aktiivinen ja suvaitsevainen kuntalainen. Kansalaisopisto

kehittää toimintaansa vastaamaan kuntalaisten mielenkiinnon kohteita ja toisaalta opisto pyrkii myös omalta osaltaan tukemaan kaikkien kauniaislaisten osallisuutta ja mahdollisuutta mielekkääseen tekemiseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Kansalaisopiston palvelut sekä kurssitarjonta pyrkivät omalta osaltaan vastaamaan myös maahanmuuttajien palveluvalikoiman kehittämiseen. Kauniaisten kansalaisopisto tarjoaa suomen ja ruotsin kielen kursseja alkeistasolta lähtien; osa niistä on kokonaan maksuttomia.

3.3 Painopistealue: Mielekäs vapaa-ajan tekeminen ja osallisuus

Vanha taulukko (Ohjelma KV 12.2.2024 § 3): Vapaa-ajanpalvelut, Kolmannen sektorin rooli kotoutumisessa

Kaupungin strategian mukaan Kauniainen edistää kaupunkilaisten aktiivisuutta, liikkumista ja yhteisöllisyyttä. Kauniaisissa on lyhyet etäisyydet ja erinomaiset mahdollisuudet monipuoliseen harrastustoimintaan sekä luonnossa liikkumiseen. Kulttuurisen monimuotoisuuden näkyminen ja kulttuurien kohtaaminen ovat luontevinta sellaisissa paikoissa, joissa kaupunkilaiset viettävät muutenkin aikaa. Tämä edistää molempuolista tutustumista ja hyviä väestösuhteita. Kaupungin palveluista kirjasto ja kansalaisopisto tarjoavat erinomaisen väylän tutustumiselle ja kaksisuuntaiselle kotoutumiselle. Kauniaisissa on käytössä Kaiku-kortti, joka mahdollistaa maksuttoman harrastus- ja kulttuuri-toiminnan sellaisille, joilla asiakasmaksut voivat olla esteenä. Tämä edistää yhdenvertaisuutta ja monipuolisen vapaa-ajan toiminnan saavutettavuutta. Kaiku-kortti toimintaa ollaan Kauniaisissa uudelleenorganisoidussa vuoden 2024 aikana vastaamaan hyvinvointiuudistuksen jälkeistä tilannetta.

Osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden lisäämiseksi lasten ja nuorten kontaktit kantaväestön edustajiin ovat ensiarvoisen tärkeitä ja niitä edistetään integroivalla matalan kynnyksen vapaa-ajan toiminnalla ja harrastusmahdollisuuksilla. Tavoitteena on, että jokainen lapsi ja nuori voisi harrastaa jotakin vapaa-ajallaan. Liikuntaa ja liikettä Granissa –hanke on juurruttanut liikuntapalveluihin toimintamuodon, joka järjestää avoimia liikuntavuoroja eri-ikäisille kohderyhmille. Harrastamisen Suomen malli (Granimalli – Granimodellen) pyrkii peruskouluikäisistä löytämään erityisesti niitä lapsia ja nuoria, joilla ei ennestään ole harrastusta. Tässä työssä koulut ja koulunuorisotyöntekijät ovat avainasemassa. Kauniaisissa tavoitteena on, että Granimallin pariin löydetään vahvasti juuri sellaisia lapsia, jotka ovat vaarassa jäädä harrastustoiminnan ulkopuolelle. Myös varhaiskasvatus pyrkii yhdessä liikuntapalveluiden kanssa tulevaisuudessa tarkastelemaan sitä, millä tavalla jo varhaiskasvatuksessa saataisiin kohdennetusti jaettua tietoa kunnan eri liikuntapalveluista erityisesti maahanmuuttajataustaisille perheille. Näiden hankkeiden tavoitteena on luoda lähiseudun toimijoiden kanssa yhteistyössä matalan kynnyksen kannustava ja tasa-arvoinen liikuntaympäristö kaikille kauniaislaisille.

Suomen ja/tai ruotsien kielen oppiminen on tärkeä kotoutumista edistävä tekijä. Maahan muuttanut ohjataan kotoutumiskoulutukseen TE-toimiston kautta, mutta ajoittain koulutukseen pääsy on ruuhkautunut. Työvoimatoimisto lupaa, että kotoutumiskoulutuksen jonotusaika kielitaidon testauksesta koulutuksen alkamiseen on noin 1–2 kuukautta (*Lähde: Te-palvelut, Internetsivut, 2024.*). Vuonna 2023 maahan muuttaneiden kokemuksen mukaan koulutukseen pääsyn kesto oli noin 4–6 kuukautta. Kotoutumiskoulutuksen odotuksen ajaksi kunnan oma toiminta kielten oppimiseen ja opetukseen on merkittävässä roolissa.

Suomen ja/tai ruotsin kielen oppiminen on tärkeä kotoutumista edistävä tekijä. Kotoutumiskoulutukseen ohjataan TE-toimiston kautta, mutta kyseiseen koulutukseen on mahdollisesti 4kk-6kk jonot. Tässä kohdin siis kunnan oma toiminta liittyen kieltenoppimiseen ja kieltenopetukseen onkin merkittävässä roolissa. Suomen kieltä voi opiskella Kauniaisissa sijaitsevan Suomen Raamattuopiston järjestämällä kursseilla, jotka TE-toimisto on hyväksynyt kotoutumiskoulutukseksi. Maahanmuuttaja voi hyödyntää myös esimerkiksi Omnian kurssitarjontaa. Järjestöistä esimerkiksi Luckan antaa omissa toimipisteissään maahanmuuttajille tietoa ja opastusta, tukee ruotsinkielistä kotoutumista, järjestää erityyppisiä tapahtumia ja on luonut mentoriohjelman maahanmuuttajille.

Maahanmuuttajille tarjotaan aktiivisesti mahdollisuuksia osallistua Kauniaisissa aktiivisesti yhdistysten, seurakuntien ja urheiluseurojen toimintaan. Kauniaisissa toimivat Suomen evankelisluterilaisen kirkon suomenkielinen ja ruotsinkielinen seurakunta sekä metodistikirkko, joissa käy myös vieraskielisiä kaupungin asukkaita. Seurakunnilla on vapaa-ajan toimintaa ja tilaisuuksia, jotka tuovat yhteen kantasuomalaisia ja maahanmuuttajia.

Urheiluseurat tarjoavat monipuolisia mahdollisuuksia liikuntaan ja edistävät erilaisuuden kohtaamista. Kauniaisten kirjastossa järjestetään esimerkiksi monikielisiä satutunteja. Kirjasto ja varhaiskasvatus tekevät yhteistyötä esimerkiksi eteiskirjastojen muodossa, jonka kirjatarjonta pyrkiikin vastaamaan varhaiskasvatusyksiköissä käytettäviä kieliä.

3.4 Painopistealue: Omatoimisuus, työllisyys ja elinvoima

Vanha taulukko (Ohjelma KV 12.2.2024 § 3): Työllisyys ja elinvoima

Kaupungin strategian mukaan Kauniainen on elinvoimainen, avoimen toimintakulttuurin kaupunki, joka tarjoaa hyvät mahdollisuudet yrittäjyydelle. Kauniaisten maahanmuuttajista valtaosa on muuttanut Suomeen työn tai perheen vuoksi ja työllisyyden sekä yrittäjyyden kautta he tuovat tärkeän lisän kaupungin elinvoimaisuuteen.

Järjestämisvastuu julkisista työvoima- ja yrityspalveluista siirtyy kuntapohjaisille työvoimaviranomaisille 1.1.2025 alkaen. Espoon kaupunki muodostaa työllisyysalueen yhdessä Kauniaisten kanssa ja toimii työllisyysalueen vastuukuntana. Osana järjestämisvastuun siirtoa Espoon ja Kauniaisten muodostaman työllisyysalueen toteutettavaksi siirtyvät kuntakokeilun tehtävien lisäksi myös muut laissa työvoimapalveluiden järjestämisestä (380/2023) määritetyt työvoimaviranomaisen tehtävät. Uusina lakisääteisinä tehtävinä Espoo-Kauniainen-työllisyysalueelle siirtyvät muun muassa työnantajapalveluiden järjestäminen, työvoimapalveluhankintojen julkiset kilpailutukset sekä henkilöasiakkaille tarjottavien työllistymistä edistävien palveluiden, kuten työvoimakoulutusten ja valmennusten sekä arviointien järjestäminen.

Vuoden 2023 lopulla kaupungin vakituudessa palvelussuhteessa olevasta henkilöstöstä äidinkieleltään oli suomenkielisiä 64,79 %, ruotsinkielisiä 32,86 % ja muun kuin suomen- tai ruotsinkielisiä 2,35 %. Vieraskielisille kaupungin palveluksessa oleville työntekijöille järjestetään kielikursseja. Kaupungilla on ollut yksittäisiä työ- ja kieliharjoittelijoita sivistystoimen ja yhdyskuntatoimen toimialoilla.

Yrittämisestä kiinnostuneet maahanmuuttajat voivat saada neuvontaa TE-toimistosta, Espoon kaupunki/Business Espoolta, YritysEspoolta ja Kauniaisten Yrittäjiltä. Pakolaistaustaisista maahanmuuttajista monet tarvitsevat ylimääräistä ohjausta ja tukea suomalaisen työelämän valmiuksien omaksumisessa. Työelämään pääseminen ja siellä pysyminen edellyttävät myös jatkuvaa halukkuutta uuden oppimiseen ja omien työelämätaitojen kehittämiseen. Arbis, Arffman ja Akan järjestävät ruotsin kielen koulutusta. Akan mahdollistaa myös harjoittelupaikan Folkhälsanilla hoitoalasta kiinnostuneille.

4 Kotoutumisen edistämisen ohjelman 2024–2025 seuranta

Kauniaisten kotoutumisen edistämisen ohjelman tavoitteita ja niihin liittyviä toimenpiteitä on luontevaa seurata ja arvioida vuosittaisen hyvinvointiraportoinnin yhteydessä. Kauniaisten kaupungin omien valittujen indikaattoreiden seuraaminen tarjoaa arvokasta tietoa paikallisen tason toimenpiteiden vaikuttavuudesta ja toteutumisesta. Kotoutumisen edistämisen seurannaksi esimerkiksi tilastokeskuksen indikaattorit (Sotkanet, Kototietokanta) tarjoavat kattavaa tietoa kotoutumisen edistämisen toteutumisesta yleisemmällä tasolla. Tarjolla on tietoa aiheista kuntatasolla liittyen esimerkiksi maahanmuuttajien työllisyyteen, koulutukseen ja osaamiseen, hyvinvointiin, osallistumiseen ja toisaalta kaksisuuntaisen kotoutumisen toteutumiseen. Spesifimpää dataa liittyen kunnan painopistealueisiin kotoutumisen edistämisen onnistumisessa pystytään siis raportoida yhdessä laajempien kokonaisuuksien kanssa. Kauniaisissa seuraava raportointi kotoutumisen edistämisen tavoitteiden etenemisestä on tarkoitus tehdä hyvinvointikatsauksen yhteydessä syksyllä 2024. Valtuustolle esitetään vuoden 2024 toimenpiteiden seurannasta yhteenveto vuoden 2025 ensimmäisellä neljänneksellä.

Liite 1 Kotoutumisen edistämisen ohjelman toimenpidelistaus painopistealueittain

Kaupunkistrategia 2022–2030: Kuntalainen keskiössä ”Kaikki mukaan”			
Kotouttamisohjelman 2024–2025 painopistealue: Kokonaisvaltainen hyvinvointi			
Vanha taulukko (12.2.2024 3 §): Terveys- ja perhepalvelut, kotoutumispalvelut ja aikuissosiaalityö hyvinvointialueella, monitoimijainen yhteistyö kotoutumisen edistämässä, kotoutumisen seuranta			
Toimenpide	Teot	Seuranta ja arviointi	Osallistujat
1.1 Matalan kynnyksen ohjaus ja neuvonta 1.2 Hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen	Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma, sekä kunnan ohjaus ja neuvonta Perusopetus ja varhaiskasvatus - Tunne- ja vuorovaikutustaitojen tukeminen varhaiskasvatuksessa ja kouluissa - Hyvinvointiopetus Seurakunnan palvelut - Ystävöiminta Koulujen, nuorisopalveluiden ja liikuntapalveluiden järjestämä vapaa-ajan toiminta - Monikieliset satutunnit - Järjestetyt mahdollisuudet hyödyntää kaupungin tiloja omatoimiseen kuntoiluun - Harrastamisen esteiden poistaminen - Granimalli Järjestöt ja yhdistykset - Paikalliset yhdistykset Tjejvillan, Tyttöjen talo Koto-Espoo Luckan Yhdyspintojen rakentaminen hyvinvointialueen kanssa (työllisyys, kotouttaminen)	Toteutuneet alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat, lkm Kouluterveyskysely Hyvinvointiopetukseen osallistuneet, % Henkilöstön täydennyskoulutukset, kpl Järjestöavustusten kriteerien uudelleentarkastelu hyvinvointia ja terveyttä edistävien järjestöjen ja yhdistysten kohdalla, kyllä/ei	Kauniaisten kaupunki yhdessä hyvinvointialueen, eri viranomaisten, seurakuntien, järjestöjen ja yhteisöjen kanssa

1.3 Kunnan ja eri viranomaisten yhteistyörakenteet		Hyte-yhdyspinnat, on/ei ole	
1.4 Toimivat yhdyspinnat kunnan ja hyvinvointialueen tehtävissä		Toimivat yhteistyörakenteet työllisyyden ja kotoutumisen tavoitteiden etenemiseksi on/ei ole luotu	

Kaupunkistrategia 2022–2030: Kuntalainen keskiössä ”Kaikki mukaan”

Kotouttamisohjelman 2024–2025 painopistealue: Oppiminen ja kulttuurinen kohtaaminen

Vanha taulukko (12.2.2024 3 §): Varhaiskasvatus, perusopetus, kansalaisopisto

Toimenpiteet	Teot	Seuranta ja arviointi	Osallistujat
2.1 Lasten ja perheiden osallisuuden vahvistumisen hyödyntäen menetelmiä, joissa lasten ja perheiden yksilölliset tarpeet ja kulttuurinen moninaisuus huomioidaan	Tulkinkäyttö Hyvä alku/En bra start -tapamiset Kieli- ja kulttuuritietoinen opetus ja oppimisympäristö Monikieliset huoltajaillat Varhaiskasvatuksen aloituspaketti juuri Suomeen muuttaneille	Tulkkipalvelut käytössä Hyvä alku/En bra start -tapamiset, lkm Kielipeda-työväline käytössä henkilöstöllä, on/ei Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien huoltajien osallistumisaste huoltajailtoihin ja huoltajille suunnattuihin tapahtumiin (%) Varhaiskasvatuksen aloituspaketti tehty/ei tehty	Sivistystoimi; Varhaiskasvatus, perusopetus, hyvinvointipalvelut
2.2 Vanhemmuuden tukeminen	Tiedotetaan lapsiperheiden palveluista ja luodaan mahdollisuuksia perheiden väliselle tutustumiselle Hyödynnetään tulkkauspalveluita kommunikaatiossa ja päivittäisessä vuorovaikutuksessa muun muassa kuvatukea	Materiaalit liittyen kasvatukseen ja lapsiperheiden palveluihin, kpl Perheiden kohtaamista edistävät tilaisuudet, kpl Varhaiskasvatusyksiköiden viestintää tarkastellaan monikielisestä näkökulmasta, kyllä/ei	Sivistystoimi: Varhaiskasvatus ja perusopetus yhteistyössä hyvinvointialueen, seurakunnan ja järjestöjen kanssa
2.3 Suomen ja ruotsin kielen monipuolinen kielenopetus	Järjestetään kielenopetusta kansalaisopistossa ja yhteistyötahojen toimesta (mm. Omnia) sekä tiedotetaan niistä aktiivisesti	Kurssien ja kieliryhmien määrä ja osallistujat, lkm	Sivistystoimi: Hyvinvointipalvelut: Kansalaisopisto, yhdessä järjestöjen ja seurakunnan kanssa

2.4 Avoimen perhetoiminnan hyödyntäminen	Tiedotetaan lapsiperheiden palveluista ja luodaan mahdollisuuksia perheiden väliselle tutustumiselle Tiedotetaan aktiivisesti ja monikielisesti avoimesta perhetoiminnasta Ylläpidetään keskustelua erilaisista kasvatuskulttuureista luonnollisena osana toimintaa	Lapsiperheiden palveluista monikielinen tiedote tehty/ei tehty Lapsiperheiden palveluista selkokieline tiedote tehty/ei tehty Avoimen perhetoiminnan vieraskieliset perheet, lkm Palautekyselyt toiminnan yhteydessä Vanhemmuuden tuen toimintamallit, toteutuminen ja saavutettavuus	Sivistystoimi: Varhaiskasvatus
2.5 Kulttuurinen moninaisuus osana varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja koulujen arkea tukee kaikkien lasten osallisuutta ja hyvinvointia	Järjestetään henkilöstökoulutusta kielellisestä ja kulttuurisesta moninaisuudesta Kieli- ja kulttuuritietoinen opetus ja oppimisympäristö Kehitetään pedagogisia ratkaisuja tukemaan kaikkien oppilaiden oppimista Kehitetään edelleen tiedottamista selkokielisesti ja monikielisesti Koulujen ryhmäytymistoimintaa kehitetään edelleen kulttuurinen moninaisuus huomioiden Oikea-aikainen ja yksilöllinen tuki kaikille oppilaille	Henkilökunnan täydennyskoulutus, kpl KieliPeda-työväline osio 1 muokattuna perusopetuksen tarpeisiin Oman äidinkielen opetukseen osallistuneiden määrä Sekä ala- että yläkoulussa tarjotaan inklusiivista valmistavaa opetusta Koulujen viestintää tarkastellaan selkokielisestä näkökulmasta, kyllä/ei Ryhmäytymistä tukevat menetelmät käytössä /ei käytössä Kouluterveyskysely	Sivistystoimi: Perusopetus, varhaiskasvatus ja kirjastot yhdessä hyvinvointialueen kanssa

	Eteiskirjastotoiminta varhaiskasvatuksessa, monikielinen materiaali	Eteiskirjastotoiminta varhaiskasvatuksessa, tarjonnan kokonaismäärä ja monikielinen materiaali, %	
	Koulu-kirjasto-yhteistyön uudet muodot	Koulu-kirjasto-yhteistyön volyymit	
2.6 Kaikki alle 25-vuotiaat nuoret toisen asteen opinnoissa tai muun aktivoivan toiminnan piirissä	Opinto-ohjaus Nuorisotakuu Oppilaitosten välinen yhteistyö	Toisen asteen opintoihin tai muuhun aktivoivaan toimintaan siirtyneet Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat % vastaavan ikäisestä väestöstä (3219, Sotkanet) Nuorisotyöttömät % 18-24-vuotiaasta työvoimasta (189, Sotkanet)	Sivistystoimi: Perusopetus ja lukiot

Kaupunkistrategia 2022–2030: Kuntalainen keskiössä ”Avoin Grani” Aikaansaava, hyvinvoiva ja resurssiviisaasti tulevaisuutta rakentava, elävästi kaksikielinen ja monikulttuurinen Grani

Kotouttamisohjelman 2024–2025 painopistalue: Mielekäs vapaa-ajan tekeminen ja osallisuus

Vanha taulukko (12.2.2024 3 §): Vapaa-ajanpalvelut, kolmannen sektorin rooli kotoutumisessa

Toimenpide	Teot	Seuranta ja arviointi	Osallistujat
3.1 Kaksisuuntaisen kotoutumisen edistäminen liikunnan, vapaa-ajan ja harrastustoiminnan avulla	Järjestetään matalan kynnyksen liikuntaa, tiedotetaan maahanmuuttajille vapaa-ajan ja harrastusmahdollisuuksista sekä kannustetaan osallistumaan niihin, huomioidaan maahanmuuttajat vapaa-ajan toiminnassa.	Vieraskielisten osuus vapaa-ajan ja harrastustoiminnassa, % Granimallin harrastajamäärät, % Granimallin harrastustoiminnan saavutettavuus Liikunta, Muut ydintoiminnot: Liikkumisryhmiä (TEAvisari)	Sivistystoimi: Hyvinvointipalvelut: Liikuntapalvelut, yhdessä järjestöjen kanssa
3.2 Kulttuurien kohtaamisen mahdollistaminen	Järjestetään toimintaa, jonka kautta kantasuomalaisten ja maahanmuuttajien tutustuminen sekä kulttuurienvälinen vuoropuhelu on luonnollista Kaiku-kortti	Toiminta, joka edesauttaa kulttuurien kohtaamista, kpl Kaiku-kortti toiminnan päivittäminen ja myönnetty kortit maahanmuuttajasiakkaille	Sivistystoimi: Hyvinvointipalvelut: Kulttuuripalvelut, yhdessä järjestöjen ja seurakunnan kanssa
3.3 Lasten ja nuorten kotoutumisen ja osallisuuden edistäminen	Ohjataan lapsia ja nuoria kaupungin ja muiden tahojen järjestämään vapaa-ajan ja harrastustoimintaan, järjestetään vapaa-ajan toimintaa koulujen loma-aikoina	Vieraskielisten osuus vapaa-ajan ja harrastustoiminnassa, %	Sivistystoimi: Perusopetus ja Hyvinvointipalvelut: Kulttuuripalvelut ja nuorisotoimi yhdessä järjestöjen ja seurakunnan kanssa
3.4 Vieraskieliset aktiivisia osallistujia kolmannella sektorilla ja harrastustoiminnassa	Tiedotetaan mahdollisuuksista liittyä mukaan toimintaan, järjestetään tutustumismahdollisuuksia	Vieraskielisten osuus toiminnassa, %	Sivistystoimi: Liikuntapalvelut, yhdessä järjestöjen ja yhdistysten kanssa
3.5 Kielen oppiminen vapaa-ajan tekemisen kautta	Lainataan monipuolisia aineistoja sekä järjestetään kursseja, tilaisuuksia ja tapahtumia, joissa voi harjoitella luontevasti suomen kieltä (kansalaisopiston kurssit, satutunnit ym)	Kirjallisuuden kokonaislainaus per capita Järjestetyt tilaisuudet ja ryhmät, kpl	Sivistystoimi: Hyvinvointipalvelut: Kirjasto ja kansalaisopisto yhteistyössä seurakunnan ja järjestöjen kanssa
3.6 Osallisuuden edistämisen ja omien voimavarojen tunnistaminen	Rohkaistaan maahanmuuttajia mukaan aktiiviseksi toimijoiksi, järjestetään heille	Järjestetyt tilaisuudet, kpl	Sivistystoimi: Hyvinvointipalvelut: Kirjasto- ja kulttuuripalvelut,

mahdollisuuksia opettaa omasta kulttuuristaan	Välitön, toiminnasta saatu palaute	yhteistyössä seurakunnan ja järjestöjen kanssa
---	------------------------------------	--

Kaupunkistrategia 2022–2030: Avoin Grani, kaikille mahdollistava toiminta Kotouttamisohjelman 2024–2025 painopistealue: Omatoimisuus, työllisyys ja elinvoima <i>Vanha taulukko (12.2.2024 3 §): Työllisyys ja elinvoima</i>			
Toimenpide	Teot	Seuranta ja arviointi	Osallistujat
4.1 Maahanmuuttajien osuus kaupungin henkilöstöstä kasvaa	Hyödynnetään maahanmuuttajien rekrytointiin sopivia malleja, kuten erilaisia työkokeiluja ja oppisopimuskoulutusta sekä palkkatuetuista työpaikkoja, järjestetään vieraskielisille kielenopetusta	Vieraskielisten osuus kaupungin henkilöstöstä, % Vieraskielisille järjestetty täydennyskoulutus, %	Yleishallinto
4.2 Alle 25-vuotiaiden työttömyysaste 0 %	Nuorisotakuu Etsivä nuorisotyö	Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat % vastaavan ikäisestä väestöstä (3219, Sotkanet) Nuorisotyöttömät % 18–24-vuotiaasta työvoimasta (189, Sotkanet)	Kauniaisten kaupunki, yhteistyössä hyvinvointialueen, ja eri viranomaisten, sekä kolmannen sektorin kanssa
4.3 Työ- ja kieliharjoittelupaikkojen tarjoaminen maahanmuuttajille kaupungin toimialoilla ja paikallisissa yrityksissä	Rohkaistaan ja neuvotaan kaupungin toimialoja ja yrityksiä harjoittelupaikkojen tarjoamisessa Omnian työpajatoiminta Folkhälsanin harjoittelupaikat	Harjoittelupaikkoja tarjoavat toimialat ja yrityköt, %	Yleishallinto, Yhteistyössä yhdistysten ja järjestöjen kanssa
4.4 Koulutuksen ja työllistymisen edellytysten lisääntyminen	Ohjaus Te-toimistoon / kotoutumissuunnitelma	lkm	Kauniaisten kaupunki, yhteistyössä Espoon kanssa

Liite 2 Kansallinen ja alueellinen viitekehys

Hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma

Petteri Orpon hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma linjaa työperäisen maahanmuuton edistämiseen ja sitä tukevaan kotoutumiseen liittyviä tavoitteita ja toimenpiteitä. Ohjelman mukaan Suomi pyrkii saamaan erityisesti korkeakoulutettuja maahanmuuttajia tietyistä maista. Maahanmuuttoon ja oleskeluluupiin tulee kuitenkin lukuisia tiukennuksia, joilla pyritään estämään turvapaikkajärjestelmän väärinkäyttö.

Ohjelman mukaan ammattitaitoiset maahanmuuttajat vahvistavat yritysten kilpailukykyä ja luovat innovaatioita. Heidän ja heidän perheidensä viihtyvyys Suomessa riippuu kuitenkin siitä, kuinka heidät otetaan vastaan yhteiskunnassa ja miten eri palvelut tukevat heidän kotoutumistaan. Näin ollen kunnan eri palveluiden valmius kohdata asiakkaiden kansainvälisyyttä ja monikulttuurisuutta palvelee myös työperäisiä maahanmuuttajia.

Ohjelma painottaa hyvien väestösuhteiden merkitystä, jossa eri ryhmien välinen vuorovaikutus on tasa-arvoista ja toisiaan kunnioittavaa. Positiivisella asenneilmapiirillä voidaan vaikuttaa siihen, että maahanmuuttaja kokee olonsa turvalliseksi ja osalliseksi suomalaiseen yhteiskuntaan. Vastaavasti on tärkeää, että kanta-väestö voi kokea olonsa turvalliseksi yhä kansainvälistyvämmässä yhteiskunnassa. Eri väestöryhmien kohtaamiset edistävät sosiaalisten verkostojen syntymistä, mikä edesauttaa myös työntekijöiden perheiden viihtymistä Suomessa.

Työ- ja elinkeinoministeriön kokoama kotouttamisen kumppanuusohjelma

Työ- ja elinkeinoministeriön kokoamassa Kotouttamisen kumppanuusohjelmassa tuodaan esiin, miten kotouttamista voidaan toteuttaa laaja-alaisena ja verkostomaisena yhteistyönä erilaisten julkisten, yksityisten ja muiden toimijoiden kesken. Oppilaitoksilla, yrityksillä ja järjestöillä on omia osaamisalueitaan ja vahvuuksiaan, joita hyödyntämällä ja yhdistelemällä on mahdollista lisätä kotouttamistyön vaikuttavuutta.

Kumppanuusohjelma tuo esiin, miten erilaisten toimijoiden yhteistyöllä voidaan edistää erityisesti lasten ja nuorten kotoutumista, maahanmuuttajien pääsyä työelämään sekä hyviä väestösuhteita ja vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä. Kumppanuusohjelman toteuttaminen Kauniaisissa tarkoittaa käytännössä sitä, että kaupunki kehittää yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan ja elinkeinoelämän kanssa erilaisissa kotouttamistoinnissa.

Uudenmaan liiton laatima Kaksisuuntainen kotoutuminen –tavoiteohjelma

Uudellamaalla asuu yli puolet Suomen ulkomaalaisväestöstä ja maahanmuutto kohdistuu jatkossakin erityisesti Uudenmaan ja pääkaupunkiseudun kuntiin. Maahanmuuttajista valtaosa saapuu Uudellemaalle työn, perheen tai opiskelun kautta. Kasvava maahanmuutto edellyttää vastaanottavan yhteiskunnan ja kunnallisten palveluiden sopeutumista kielten ja kulttuurien moninaisuuteen.

Uudenmaan liiton laatima kaksisuuntaisen kotoutumisen tavoiteohjelma korostaa kotoutumisen vuorovaikutuksellista kehitystä, jossa sekä maahanmuuttaja että vastaanottava yhteiskunta sitoutuvat kaikkien ihmisten kunnioittamiseen ja erilaisuuden hyväksymiseen. Kunnan tasolla tämä tarkoittaa henkilöstön perehtyneisyyttä ja palveluiden soveltuvuutta myös maahanmuuttajataustaisille asiakkaille sekä eri väestöryhmien arkisen kohtaamisen ja tutustumisen mahdollisuuksia turvallisessa ympäristössä, kuten liikunta- ja kulttuuri-palveluiden parissa.

Liite 3: Keskeiset maahanmuuton käsitteet

Kaksisuuntainen kotoutuminen on keskinäisen muuttumisen prosessi, jossa yhteiskunta muuttuu väestön monimuotoistuesssa ja maahanmuuttaja hankkii yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja

Kansainvälistä suojelua saava on henkilö, jolle on myönnetty pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema

Kiintiöpakolainen on YK:n pakolaisjärjestön (UNHCR) pakolaiseksi katsoma henkilö, jolle on myönnetty maahanmuuttolupa Suomeen pakolaiskiintiön puitteissa

Kotouttaminen on kotoutumisen monialaista edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla

Kotoutuminen tarkoittaa maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla kun tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen

Maahanmuuttaja on Suomeen muuttanut henkilö, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnettyllä luvalla

Oleskelulupa on valtion jollekin tietylle henkilölle myöntämä määräaikainen tai pysyvä lupa asua valtion alueella

Pakolainen on henkilö, jolla on YK:n pakolaisjärjestön (UNHCR) myöntämä pakolaisen asema ja joka on paennut saamaan suojelua oman kotimaansa ulkopuolelle sekä jolla on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi alkuperän, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi

Paperiton on henkilö, joka oleskelee maassa ilman laillista oleskeluoikeutta, esimerkiksi saatuaan kielteisen turvapaikka- tai oleskelulupapäätöksen

Turvapaikanhakija on henkilö, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta valtiosta

Työperäinen maahanmuuttaja on ulkomailta Suomeen muuttanut henkilö, joka on saanut oleskeluluvan työn perusteella

Liite 4. Työnjako hyvinvointialueen tehtävistä kunnan ja hyvinvointialueen välillä vuonna 2024

Kunnan ja hyvinvointialueen tehtävistä ja työnjaosta 2024	
Kunta	Hyvinvointialue
	Tärkeä rooli kotoutumisen tukemisessa. Varsinkin erityistä tukea tarvitsevat, esim. kansainvälistä suojelua saavat.
Kunta myöntää kuntapaikat Kunta sopii ELY-keskuksen kanssa kuntaan osoittamisesta.	Hyvinvointialuetta kuullaan ennen kuntaan osoittamista.
Kunta vastaa pakolaisen vastaanotosta ja sopii työnjaosta hyvinvointialueen kanssa.	
Kunta varaa asunnon kuntaan osoitetulle, ellei henkilön palvelutarve edellytä tuettua asumista.	
Kunnan avustaa henkilöä asuntoon ja kuntaan tutustumisessa.	
Kunta tekee tarvittaessa yhteistyötä asunnon kalustamisen kanssa, esimerkiksi lahjoitukset.	Hyvinvointialue hakee ennakoivasti etuutta, ja hakee maksusitoumuksen asiakkaan puolesta asiointiin ja kalustamiseen. Hyvinvointialue hakee täydentävää / ehkäisevää toimeentulotukea asunnon vuokranmaksuun.
Alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat kunnassa.	Hyvinvointialue osallistuu tarvittaessa prosessiin, ja ilman huoltajaa maahan tulleen lapsen kohdalla aina. Hyvinvointialueen kuulemisen pitää toteutua aina, jos henkilöllä on ilmeisiä sote-palveluiden tarpeita. Myös alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten asumisen järjestämisvastuu on hyvinvointialueella. Perheryhmäkotia perustettaessa kuullaan kuntaa.
Neuvonta ja ohjaus. Kunta ohjaa henkilön tarvittaessa myös muiden viranomaisten palveluihin.	Neuvonta ja ohjaus. Hyvinvointialueella ohjaus on tuetumpaa (kotoutumista tukeva sosiaalityö / sosiaali-ohjaus). Jos henkilö on erityisen tuen tarpeessa, arjen ohjauksesta vastaa myös hyvinvointialue.
Kunta ja TE-toimisto laativat alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman lähtökohtaisesti yhdessä. TE- toimisto voi kuitenkin laatia alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman työttömäksi työnhakijaksi rekisteröityneen maahanmuuttajan kanssa keskenään ja	Tarvittaessa yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa, mikäli henkilön palveluntarve sitä edellyttää. Kotoutumista tukevia palveluita työvoiman ulkopuolisille kotoutujille v.2025 lakiuudistuksen myötä.

kunta toimeentulotukea saavan maahanmuuttajan kanssa keskenään.	
---	--

Kuvio 1: Kauniaisten väestö ulkomaalaisten osuus

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ulkomaalaistaustaiset	599	648	725	825	915	991	1009	1111
Ulkomaan kansalaiset, % väestöstä	4,7	4,9	5,4	5,9	6,1	6,4	6,8	7,6
Vastaanotetut pakolaiset / 100 000 asukasta	30	10	11	8	6	8	9	43

Lähde: StatFin / Väestörakenne / 11ra Tunnuslukuja väestöstä alueittain, 1990–2023

Kuvio 2: Kauniaisten väestö kansalaisuuden mukaan

	2023
	Väestö 31.12.
Kauniainen	
Alankomaat	14
Italia	10
Ruotsi	26
Saksa	13
Ukraina	53
Venäjä	35
Viro	93
Yhdistynyt kuningaskunta	19
Kongon demokraattinen tasavalta	39
Yhdysvallat	13
Afganistan	40
Filippiinit	34
Intia	13
Irak	34
Iran	19
Kiina	54
Pakistan	12
Syyria	36
Thaimaa	13

Lähde: StatFin / Väestörakenne / 11ra Tunnuslukuja väestöstä alueittain, 1990-2023

Kuvio 3: Kauniaisten väestö kielen mukaan

	Väestö 31.12.
Kauniainen	
Yhteensä	
2023	
Yhteensä	10 270
KOTIMAISET KIELET YHTEENSÄ	9 157
VIERASKIELISET YHTEENSÄ	1 113
Albania	28
Arabia	78
Englanti	112
Espanja	23
Hollanti	13
Italia	13
Kiina	83
Kurdi	59
Farsi, persia	73
Ruanda, aiemmin: kinjaruanda, njaruanda	10
Saksa	27
Somali	29
Swahili, aiemmin myös: suahili	33
Tagalog, pilipino	27
Thai	16
Turkki	11
Ukraina	51
Urdu	13
Venäjä	106
Viro, eesti	96
Muu kieli	39

Lähde: StatFin / Väestörakenne / 11ra Tunnuslukuja väestöstä alueittain, 1990-2023